

ЗМІСТ

1. Славко..	5
2. Вова	14
3. Борода.. . . .	19
4. Сашко	27
5. Великдень.	34
6. Ігор..	40
7. Привиди.	49
8. Ангел.	53
9. Мурза	61
10. Вітько	69
11. Ловкий.	74
12. Миха..	78
13. Ярик	84
14. Юлька	91
15. Братуха	98
16. Наречена	106
17. Єва і Зоя.	114
18. Батько.. . . .	127

19. Серафима.....	134
20. Хлопчик.....	138
21. Неля.....	143
22. Серьожа.....	146
23. Зима.....	151
24. Олег.....	155
25. Гуня.....	159
26. Ігор Володимирович.....	164
27. Арсен.....	169
28. Женя.....	175
29. Владик.....	182
30. П'ятниця.....	189
31. Хрипкий.....	199
32. Дядя Юра.....	210
33. Фет.....	214
34. Зера.....	219
35. Юрійович.....	224
36. Отець Андрій.....	232
37. Ліза.....	238
38. Велика риба.....	246

СЛАВКО

Сидячи на щербатому бетонному підвіконні сантехнічної кімнати в операційному блоці, я дивлюся на купу брудних вузлів білизни, які щойно напхав у каталку, і думаю, чи пролізе ця вся споруда у вантажний ліфт, а чи доведеться їздити в пральню двічі. Купу увінчує дволітрова каструля з формаліном і видаленими за добу апендиксами й жовчними міхурами. Це все перед пральнею мені треба завезти в прозектуру, а по-простому — у морг для гістологічного аналізу.

Це мій моціон на кожен ранок.

Тут, у сантехнічній, відгонить усіма відходами людського тіла, і це амбре змішується з неповторним комплексним лікарняним душком: запахом медикаментів, автоклава, недопалків та недорогих парфумів медсестер і санітарок, які ходять з операційної сюди на перекур.

Це другий тиждень моєї роботи санітаром операційного відділення в лікарні швидкої допомоги.

Я мию підлоги вранці й наприкінці дня в усьому відділенні, прибираю, обслуговую операції, подаючи операційній сестрі те, що їй треба в процесі, приношу

бікси з білизнаю з автоклава, мию інструмент, перу серветки від крові й вивожу трупи.

Час — 15:10. Я стою в третій операційній і дивлюся на мертв'яка. Пацієнт помер на столі. Він розбився на мотоциклі, урізався в КамАЗ. І помер швидко, усього за пів години.

Його привезли в комі, і хірурги майже нічого не встигли вдіяти.

Я стою і дивлюся на його стегно, на якому інший санітар уже написав зеленкою прізвище, ініціали, дату народження й номер історії хвороби. Загиблий на рік старший від мене — йому вісімнадцять, мені сімнадцять. Це перша мертва людина, яку я бачу у своєму житті так близько.

В операційній порожньо — я і він. Навколо, ніби на полі бою, розкидані закривавлені простирадла, розрізані джинси, перевернутий металевий таз. Мені здається, хлопець ось-ось заворушиться чи встане зі столу. Я стою, стискаючи в руках краєчок простирадла, яке підібрав з підлоги, дивлюся на нього й не можу відірватися, а його неживе око дивиться на мене.

— Егей, дай дорогу!

Край каталки, яку завіз в операційну другий санітар Славко, б'є мене по дупі. Я виходжу зі ступору.

Славко працює санітаром багато років, він дуже розумний, постійно щось читає, носить окуляри з товстими лінзами, через що його очі видаються вибалуншеними, як у риби-телескопа, й от уже п'ятий рік не може вступити в медичний інститут.

— Давай, не втикай, кладемо, — каже він.

Я беруся за щиколотки трупа і відчуваю, які вони тверді й холодні. Здається, цей холод проникає

мені в спинний мозок. Але я вдаю, що мені геть байдужки.

— Раз, два, три! — на команду Славка ми перекладаємо тіло зі стола на каталку.

Під час цього руху пляшка з-під фізрозчину, повна бурої від крові сечі, у яку було вставлено сечовий катетер, падає на долівку й розбивається. Бризки летять мені на штани разом зі скалками посудини.

— Ти чого катетера не витягнув? — питає Славко, мимохіть поправляючи закривавлений цератовий матрац, що сповзає з операційного стола на підлогу.

Ми вкривасмо мертвого хлопця простирадлом, розвертаємо каталку й виїжджаємо з операційної.

— Потім приберемо. Погнали, відтарабанимо його в морг, а приберемо згодом.

Ми підїжджаємо до дверей виходу з операційного відділення.

— Стривай, погляну, чи нема родичів. А то перепаде!

Славко клацає металевими кнопками кодового замка, привідчиняє двері й висовує голову назовні.

— Чисто, — констатує він. — Стій тут, я ліфт викличу.

Він виходить, зачиняє за собою двері, і я чую трель кнопки вантажного ліфта. За кілька хвилин Славко розчиняє двері оперблока.

— Погнали! — хапає він каталку за ручку, і ми влітаємо в ліфт. Ліфтер затраскує двері, натискає кнопку, і ми їдемо вниз.

Тут малувато місця, я тиснуся до бічної стінки, Славко — до задньої. Доки ліфт їде, ліфтер напружено коситься на накрите тіло, затим здійсмає погляд на Славка. Той акуратно поправляє край простирадла, що сповзло з ноги трупа, дивиться на ліфтера секунди

зо три впритул крізь свої величезні окуляри, а по тому повільно й чітко вимовляє:

— Коли я піду хоча б навіть долиною смертної тертяви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені¹.

— Пташе, наливай!

Пташ — маленький на зріст, з непропорційно великою головою, сухорлявий, циганкуватий, воротар команди з гандболу й медбрат операційної — граційно бере літровий слоїк двома пальцями й акуратно, не втративши ні краплі, розливає спирт у чотири чашки. Я підіймаю свою, з відбитим вухом, і ми цокаємося. Чашки видають глухий звук.

— Диви-но, геть як морські камінці в Одесі, — зауважує Пташ.

— А ти, Пташе, поет, — каже Славко. — Недарма тебе через день у нокауті м'ячем посилають.

— Зара я тебе пошлю, — говорить Пташ, кривлячись від випитого спирту й кладучи кавалок котлети в рот з деформованими від шрамів губами.

— Ну, за перемогу Жовтня! — Славко ковтає свій спирт і чомусь гаркає. — Ну, чого грієш? Давай! — Це він мені.

Я ніколи не пив спирту. Я взагалі ніколи не пив алкоголю. У житті. Але моє оточення про це не знає. Ми сидимо на кухні. Нас четверо. Я, Пташ, Славко і Света, операційна сестра. Їй двадцять два роки, вона курить довгі тонкі сигарети, п'є спирт не морщачись, і в неї кожна з грудей завбільшки з Пташеву голову.

---

¹ Книга псалмів, 22:4. Переклад І. Огієнка.

Я зазираю у свою чашку, потім дивлюся на груди Світлани і, з поглядом бувалого в бувальцях, випиваю спирт за одним духом.

Усередині мене виростає ядерний гриб, на очі накочуються сльози, з носа течуть шмарклі. Я хапаю зі стола склянку з водою і заливаю свою внутрішню Хіросіму.

— Розумаха! — говорить Пташ, підсовуючи мені тарілку з половиною котлети. Света дивиться на мене крізь сигаретний дим і всміхається. Я щасливий. Пташ наливає по четвертій. — За пацанів у Афгані, ну і за байкера цього.

— Так, ми всі просто тіні на цій землі. Пом'янемо, — промовляє Славко, дивлячись неначе в стіл через товсті лінзи своїх рогових окулярів. Ми п'ємо не цокочись, і Світлан стає дві, а на кожній з грудей у Світлан — скеровані на мене, усміхнені Пташеві обличчя з ворухливими кривими губами.

— Симпатюлька! — промовляють губи голосом Свети. Мене нудить на підлогу.

Не люблю Москви. І ніколи вона мені не подобалася. І я пам'ятаю чому.

Уперше я потрапив туди шестирічним. І вже за годину після приїзду, о сьомій ранку, я стояв поміж мамою і татом на Красній площі й дивився на мавзолей і Кремль. Сходило сонце. І здавалося, що воно сходить всередині мене. Це була головна площа радянської країни й один з найкращих моментів мого життя. Але він тривав лише одну хвилину.

Ми звільна прямували до Кремля, я крутив головою навсібіч, і щастя переповнювало мене. Красна площа